

Bogdan Balcer

Świeciechów-Lasek, pow. Kraśnik

Informator Archeologiczny : badania 4, 35-37

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania powierzchniowe.

Równoległe z badaniami wykopaliskowymi przeprowadzono na krawędzi tarasu wydmorego i na następujących wyspach, badania zwiadowcze: Ostrów 1 i 2, Jerasów 1 i 2, Wysokie, Brzozowe, Moczyska, Łosiowa Góra, i odkryto kilka nowych stanowisk.

STRACHÓW, pow. Wrocław

Muzeum Ślązańskie w Sobótce

Badania prowadziły mgr Halina Gosławska i mgr Elżbieta Noworyta. Finansował WKZ we Wrocławiu. Drugi sezon badań. Cmentarzysko neolityczne (kultura pucharów lejkowatych) i osada wielokulturowa (osadnictwo z okresu halsztackiego).

Stanowisko znajduje się w odległości 800 m na północ od wsi Strachów i 200 m na wschód od drogi z Rogowa Sobóckiego do Kunowa.

W bieżącym sezonie przebadano obszar o łącznej powierzchni 1,5 ara. W wyniku eksploracji odkryto niemal całkowicie zniszczony grób szkieletowy kultury pucharów lejkowatych oraz obiekty osadnicze z okresu halsztackiego. Wśród tych ostatnich dwa miały charakter mieszkalny:

- 1) dom słupowy o kształcie w przybliżeniu prostokątnym, wymiarach 7,5 m x 5,5 m,
- 2) półziemianka z paleniskiem, częściowo zniszczona na skutek eksploatacji piasku.

Oprócz obiektów mieszkalnych natrafiono na cztery jamy zasobowe i sześć o funkcji nieokreślonej.

Inwentarz ruchomy z osady stanowiły: ceramika o dużej różnorodności form, jeden żelazny grociek i wydobyty w całości z półziemianki kłos zboża.

Badania powinny być kontynuowane.

ŚWIECIECHÓW-LASEK
pow. Kraśnik

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadził mgr Bogdan Balcer. Finansowało PMA. Drugi sezon badań. Kopalnia krzemienia z epoki kamienia i z wcześniejszej epoki brązu.

Celem dalszego rozpoznania terenu kopalni wytyczono pięć wykopów sondażowych o łącznej długości 110 m i szerokości 1,5 m. Rozlokowano je w dwóch rejonach stanowiska oddalonych około 250 m, położonych w gór-

nej części stoku wzniesienia, na którym leży kopalnia o kilka do kilkunastu metrów wyżej niż wykopy z 1967 r.

W wykopie III, w północnym rejonie kopalni, uchwycono strefę przejścia ze złoża pierwotnego w wietrzelinę opoki dwóch płytowych pokładów krzemienia turońskiego, czarnego, nieprzydatnego do celów produkcyjnych. Zalegały one na głębokości 80 i 120 cm. W wykopach III a i III b w niższej partii stoku liczne okruchy krzemienia czarnego stwierdzono tylko w powierzchniowej wietrzelinie, gdzie nie był reprezentowany krzemień szary, biało nakrapiany.

Wykop IV leżał w południowo-wschodniej części stanowiska, niemal w kulminacji wzniesienia, na terenie gdzie szczególnie licznie znajdują się na powierzchni pozostałości produkcyjne, m. in. rdzenie wiórowe i wióry, które można łączyć z kulturą pucharów lejkowatych. Wykop IV a położony poniżej oddalony był od wykopu IV o 100 m. W obydwu wykopach podobnie jak w wykopie III b natknięto się na wykopy zniwelowanych chłopskich kamieniołomów. W rumoszu opoki stanowiącym ich wypełniską, obok nielicznych znalezisk nowożytnych zalegały doskonale zachowane, liczne, okazałych rozmiarów, pozostałości produkcyjne z krzemienia nakrapianego. W próchnicy, podglebiu i rumoszu wietrzelinowym opoki do poziomu 100 cm obok materiałów o podobnym charakterze znajdowały się tylko dzikie okruchy krzemienia czarnego.

Prace oprócz poszerzenia wiedzy o kopalni świeciechowskiej przyczyniły się do zmiany niektórych poglądów autora. Jak wynika z uzyskanych danych stratygraficznych na dużej części rozległego terenu kopalni krzemień nakrapiany zalega w złożu pierwotnym o czym świadczy brak jego okruchów w pokrywie wietrzelinowej. Liczne ślady produkcyjne w tej strefie wskazują niewątpliwie, iż krzemień ten był tam eksploatowany i obrabiany, szczególnie w neolicie. Z tego okresu pochodzą znalezione w wykopach z 1970 r. makroskopowe zaczątkowe formy rdzeniowe, oraz rdzenie wiórowe i zaczątkowce siekier czworościennych. Pozostałości produkcji siekier dwuściennych z wczesnej epoki brązu odkryto w wykopie III b. Ponadto występowały znaleziska najprawdopodobniej paleolityczne w postaci rdzeni odłupkowych o zmienionej orientacji.

Badania 1970 r. wykazały, że kopalnia świeciechowska jest obiektem o wiele bardziej zniszczonym niż to wydawało się poprzednio. Występują tam liczne ślady chłopskich kamieniołomów, które bardzo poważnie utrudniają odnalezienie śladów prahistorycznej eksploatacji w postaci dołów odkrywkowych lub ewentualnych szybów o analogicznych wypełniskach złożonych z rumoszu zawierającego materiały krzemienne. W związku z gospodarką rolniczą przyspieszony jest proces denudacji zboczy wzniesienia, na którym leży kopalnia. Krzemienie, w tym liczne okazy zabytkowe, bezustannie wyorywane z podłoża są zbierane z powierzchni pól i masowo wywożone poza zasięg stanowiska. W celu zachowania go dla przy-

szłych badań wskazane byłoby wykupienie części terenu kopalni i utworzenie tam rezerwatu archeologicznego.

ŚWIELUBIE, pow. Kołobrzeg patrz wczesne średniowiecze

ŚWIĘTOSZYN, pow. Milicz patrz paleolit i mezolit

Stanowisko 1

TOMICE, pow. Głubczyce Konserwator Zabytków
Archeologicznych w Opolu

Stanowisko A

Badania prowadził mgr Zbigniew Bagniewski. Finansował WKZ w Opolu. Pierwszy sezon badań. Osada z okresu neolitu (kultura pucharów lejowatych i ceramiki wstęgowej kłutej).

Ratownicze badania wykopaliskowe przeprowadzono na stanowisku określonym jako A, położonym około 1200 m na północny zachód od północnego skraju wsi Tomice, na cyplu wzniesienia o wysokości 219,6 npm, w pobliżu doliny Osobłogi i Młynówki. W roku 1969, na stanowisku tym przeprowadzono badania powierzchniowe, w których wyniku stwierdzono, że nawarstwienia kulturowe i obiekty są silnie niszczone orką. Na powierzchni widoczne były wyorane zarzasy 4 jam.

W bieżącym sezonie wykopaliskowym w miejscu tym założono 2 wykopy o łącznej powierzchni 109 m². Odkryto 7 jam o funkcji najprawdopodobniej gospodarczej, zawierających w swym wypełnisku, stanowiącym ciemno-brunatną próchnicę, materiał zabytkowy w postaci dużej ilości fragmentów ceramiki, krzemieni, polepy, kości oraz tzw. zabytków wydzielonych.

W obrębie II wykopu odkryto 7 śladów po słupach, układających się w wyraźny kąt (narożnik), bliżej nieokreślonej konstrukcji naziemnej, w której zasięgu znajdowały się 3 lub 4 jamy. Być może, że przykryte one były wspólnym dachem wspartym na pionowo wkopanych w ziemię słupach.

WIELICZKA, pow. Kraków patrz okres lateński

Stanowisko XI